Šī gada 25. novembrī spēkā stājās Ministru kabineta noteikumi Nr. 934 "Noteikumi par iepirkuma procedūru pasūtītāja finansētiem projektiem" (turpmāk tekstā arī – Noteikumi). Minētie noteikumi aizstāj Ministru kabineta 2004. gada 13. jūlija noteikumus Nr. 603 "Noteikumi par iepirkuma procedūrām un to piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem" un tie regulē iepirkuma procedūras, kas jāveic privātpersonām (Noteikumu terminoloģijā – finansējuma saņēmējiem), ja tās saņem finansējumu no publiskas personas. Noteikumi tātad būs jāpiemēro arī uzņēmējam, kurš pretendē uz Eiropas Savienības līdzekļu apguvi. Tā kā nereti tieši iepirkuma nepareiza veikšana ir šķērslis projekta sekmīgai realizācijai, ir svarīgi, lai uzņēmējs pārzinātu minēto noteikumu saturu un ar tiem saistīto tiesisko un faktisko problemātiku.

Noteikumu piemērošana uzņēmējam sākās ar iepirkuma priekšmeta identificēšanu un iepirkuma paredzamās līgumcenas noteikšanu – uzņēmējam tātad ir vērtējoši, ņemot vērā tirgus cenas, aptuveni jānosaka, cik varētu maksāt tas, ko viņš vēlas iegādāties. Jāatceras, ka līgumcenas noteikšanas mērķis ir pareizā iepirkuma veikšanas scenārija izvēle, turklāt tā tiek noteikta, neņemot vērā PVN.

Noteikumos, atkarībā no paredzamās līgumcenas lieluma, ir noteikti trīs iepirkuma veikšanas mehānismi. Ja paredzamā līgumcena ir mazāka par 5000 Ls, īpašas procedūras nav jāpiemēro, vienīgais – ir jānodrošina, lai finansējuma saņēmējs un tā iepirkuma veikšanai piesaistītais eksperts un līguma slēdzējs nav saistītas personas likuma "Par nodokļiem un nodevām" izpratnē.

Ja iepirkuma paredzamā līgumcena ir lielāka par 5000, bet mazāka par 90 000 Ls piegāžu vai pakalpojumu līguma gadījumā un mazāka par 1 000 000 Ls būvdarbu līgumu gadījumā, finansējuma saņēmējam jāuzaicina piedalīties iepirkumā vismaz trīs tam zināmus piegādātājus, par kuru spēju izpildīt līgumu tam nav šaubu. Ja finansējuma saņēmējam šādi piegādātāji nav zināmi, tas var publicēt Iepirkumu uzraudzības biroja mājas lapā attiecīgu paziņojumu, kā arī publicēt informāciju par iepirkumu arī citos medijos. Minimālais piedāvājumu iesniegšanas termiņš šādā gadījumā ir piecas darbdienas.

Ja iepirkuma paredzamā līgumcena piegādes vai pakalpojumu līgumam ir lielāka par 90 000 Ls un būvdarbu līgumam lielāka par 1 000 000 Ls, finansējuma saņēmējam ir jāpublicē paziņojums Iepirkumu uzraudzības biroja mājas lapā, turklāt ir jānodrošina iespēja interesentiem iepazīties ar informāciju par iepirkuma priekšmetu – tehniskajām specifikācijām un citiem dokumentiem. Jāpiebilst, ka

finansējuma saņēmējs tehnisko specifikāciju var sagatavot dažādi – gan kā pašrocīgu iepirkuma priekšmeta aprakstu, gan atsaucoties uz standartiem, gan formulējot prasības funkcionāli. Šāda pieeja ir vērtējam pozitīvi, jo ļauj rīkoties elastīgi un sekmīgi sagatavot specifikāciju pat tad, ja iepirkuma priekšmets ir tehniski sarežģīts.

Noteikumos paredzētā prasība gadījumos, kad iepirkuma paredzamā līgumcena pārsniedz 5000 Ls, izslēgt no iepirkuma visus piegādātājus, kuri ir savstarpēji saistītas personas likuma "Par nodokļiem un nodevām" izpratnē, ir vērtējama drīzāk negatīvi – it īpaši tad, ja finansējuma saņēmējs ir publicējis paziņojumu par veicamo iepirkumu, piedalīties tajā var jebkurš un neliekas saprātīgi noraidīt derīgu piedāvājumu (piedāvājumus) tā iemesla dēļ vien, ka to iesniedzēji ir savstarpēji saistīti. Vēl vairāk – šāda norma veicina potenciālus Konkurences likuma pārkāpumus, jo ir pieņemams, ka savstarpēji saistīti piegādātāji vienosies, kurš no viņiem iesniegs piedāvājumu konkrētajā procedūrā. Nav arī skaidrs, kā finansējuma saņēmējs pārbaudīs piedāvājumu iesniedzēju savstarpējo saistību, ja tie būs, piemēram, ārzonā reģistrētas kompānijas.

Pozitīvi ir vērtējams fakts, ka Noteikumi, pretstatā iepriekšējam tiesiskajam regulējumam, neparedz uzņēmēja pienākumu nodrošināt vismaz trīs prasībām atbilstošu piedāvājumu saņemšanu, kas bieži vien liedza sekmīgi realizēt projektu tirgus pasīvās intereses dēļ.

Iepirkuma procedūras norisi tās veicējs fiksē vērtēšanas ziņojumā, un tieši saskaņā ar šī dokumenta saturu tiks vērtēts, vai iepirkuma procedūra ir veikta pareizi. Tātad – vērtēšanas ziņojums ir jāsagatavo rūpīgi. Jācer turklāt, ka projekta vērtēšanā iesaistītās starpniekinstitūcijas Noteikumu saturu uztvers līdzīgi, jo tieši iepriekš spēkā esošo noteikumu atšķirīgā interpretācija bija viena no lielākajiem šķēršļiem to sekmīgā piemērošanā.

Nobeigumā jāatzīmē, ka, tā kā Noteikumi nenosaka, kādā – civiltiesiskā vai administratīvi tiesiskā kārtībā tiks risināti strīdi starp iepirkuma veicēju un piegādātājiem, atbilde uz šo jautājumu acīmredzot būs jāmeklē tiesu praksē.

Ar cieņu,

Ēriks Mežalis
Public and Private Law Consulting
Publiskā iepirkuma un publiskās – privātās partnerības
daļas vadītājs